

**Kilencedik Rózsaszín szemüveg – kritikai beszélgetés a női írás hagyományáról
Kiss Noémi és Menyhért Anna sorozata**

Időpont: 2010. október 29., péntek, 19 óra

Helyszín: Nyitott Műhely, 1123 Budapest, Ráth György u. 4

Kafka Margit – Miért éppen ő?

A beszélgetés vezérfonalát adó kérdés: miért éppen és miért csak Kafka Margit lett a maga korában és a mai napig ismert és elismert a Nyugat körüli nőírók közül?

Vendégeink: **Varga Virág**, író, irodalomtörténész és **Zeke Gyula**, író, történész

Örömmel jelentjük, hogy az első két beszélgetés szerkesztett anyaga megjelent a **Prae.hu**-n:

A „férfias” Nemes Nagy Ágnes – <http://www.prae.hu/prae/articles.php?aid=2545&cat=3>

Erdős Renée sikolyai – <http://prae.hu/prae/articles.php?aid=2978&cat=3>

A Facebook-on a Rózsaszín szemüveg-csoportnak már 236 tagja van!

Szeretettel várjuk az újabb tagokat!

Kafka Margit

(1880–1918)

„Körülbelül Kafka Margit a magyar irodalomban az első asszony, akiben az író minden asszonyi kézimunka-dilettantizmustól megtisztulva, igaz művészi mivoltában nyilatkozik meg, de asszonyosságának teljes megőrzésével. Elődei csaknem kivétel nélkül meglehetősen kompromittáltak az írói nevet, amely selejtes minőségű és gyanús jóhiszeműségű írással vált egyértelművé. Kafka Margitot mindenekfelett írásának becsületessége emeli ki; ő csak magát adja, a maga különös asszonyi lényét, amely kissé még nyugtalankodva, magát jövevénynek érezve mozog az új gondolatok világában, sokon meglepetten csodálkozik, amit a messzebb gondolkodási tradíciójú férfiagy már rég magától értetődőnek tart, sokat újra gondol, ami a férfi számára már régen végig van gondolva, sok olyan problémával elbajlódik, ami már nem is probléma többé, sokat vakmerőség számba vesz, amin a férfigondolkodás már régen túlvan. Épp ez az asszonyos álmélkodás, a gondolat dolgai iránti szinte gyermeki kíváncsiság adja meg Kafka Margit gondolatvilágának újságát és frissességét. Sok olyan gondolat, amelyet már rég hátunk mögött tudunk, önála új életet kap, mert másféle, másképpen működő, asszonyi agyon szűrődött keresztül. Írása néha úgy hat, mint valakinek hirtelen öntudatra eszmélése, a lelki szunnyadó asszonygenerációk hosszú sora ébred fel benne és néz körül a világban, először hályogtalan szemmel. Kicsit meg is részegszik ennek a hirtelen feleszmélésnek a kábulatától s tobzódik újonnan felfedezett látó és gondolkodó ereje élvezésében. Minden eredendő asszonyi képesség felfokozódik ebben a mohóságban és új, eddig sejtett, de egészen asszonyra valló képességek pattannak elő. Ravaszkodó rejtőzködésébe olyan teljes lelki odaadás vágya burkolódik, amely közvetlen egyenértékese a szemérmes, de fenntartás nélküli testi odaadás örök asszonyi erényének.

Izgalmak dolgoznak benne, melyek a mai asszonyi nem izgalmi, elégedetlensége, kritikája, lázadása mind az asszonyi sors ellen tiltakozik. Még az irodalmi formái is, mintha nem egy hosszú irodalmi tradícióból származtak volna át hozzá, mintha magától jött volna rájuk. Nincs ilyen asszonyias író több, talán az egész világon.” *Schöpflin Aladár, Nyugat, 1912.*

„...a címe *Színek és évek* s az én érzésem szerint ezzel a regénnyel ő eddigi írói útjának a csúcására ért s egyszersmind olyan magaslatra, ahova asszonyíró nálunk még soha. Kaffka Margit ebben a regényében kész, pompásan szárnyas, minden ballasztól megszabadult írói tehetséggel jelenik meg s egyszerűen felrepül írónő társai közül, akik Ujváry Krisztina óta, a Beniczkyéken át máig, kedves próbálkozásokat, ügyes szemfényvesztéseket produkáltak, vagy az igazi tehetségek kibúzózatlan vergődéseit éreztették s igazi értéket csak egyes lelki helyzetekben adtak: mikor tehetségük váratlanul ragyogott meg, a köd résén át ráhulló napfényben … A férfi mindig valami gyöngéd kegyetlenséggel nézi az asszonyt, ha az dolgozik. Mondják, hogy a parasztnál a nőnek munkára való emancipálásra ősi hagyomány, de a parasztasszony, mikor egész napon át vergődik a dologban, felsóhajt: Egy öklömnyi fiú többet ér, mint egy falka asszony. Viszont vannak női munkák! Vannak olyan elvégezni valók, amelyeket férfi tízszeres munkaerővel, sőt semmi munkaerővel sem tud úgy megcsinálni, mint egy asszony. És a Kaffka Margit regénye után látom csak, hogy az írás: az életnek írásban kiélése éppen úgy lehet asszonyi lehetőség, mint férfiúi. A magyar társadalomnak azt a rétegét, amelyet Kaffka Margit írásban ad: soha senki így nem adta, nem is adhatta. Sőt az emberéletnek ennél külön, asszonyszemmel látott, asszonyélettel átélt, asszonytehetségen átfőzött extraktumát sem adhatták sokan: ez a regény, egy igazi írói tehetségnek szerencsés és boldog kiáradása. A legfőbb érdekessége az én számomra az, hogy asszony írta.” *Móricz Zsigmond, Nyugat, 1912.*

„Örülünk Kaffka Margitnak, mert ő feminizmus már megérkezett magyar diadala, egy asszony-író, akinek nem kell udvarias, hazug bókokat mondani. Erős ember, művész, kinek jó és biztos sorsa van s minden kritikák se tarthatnák vissza az életében adva-adott, kijelölt útjában, mely minden lendületében az övé.” *Ady Endre, Nyugat, 1918.*

„A legjelentősebb magyar írónő, s főműve, a *Színek és évek* az egyik legjobb, legharmonikusabb, legteljesebb magyar regény. Pedig elődei alig-alig tudtak kitörni a "bájos" dilettantizmusból, vagy oly görcsös igyekezettel hirdették nőiségüket, hogy pusztán kuriózzummá fokozták megnyilatkozásaikat. S még a műveltebb országokban felnőtt nőírók sorsát is az a George Sand jelképezte legtöbb érvénnyel az idő tájt, aki férfinevet viselt és férfiruhát hordott, hogy elismertesse művészetét. Nálunk Kaffka Margit volt az első, aki az asszonyi élet gondjait az általános mondanivalók magasába tudta emelni, anélkül, hogy lemondott volna "eredendő" élményeiről. Életműve, s elsősorban a *Színek és évek* a legmagasabb mértékkel mérhető. Honnan ered művészi ereje, sikere?” *Bodnár György, A magyar irodalom története, 1965.*

Művei

Versek. 1903.

Levelek a zárdából. Naplóregény. 1904.

A gondolkodók és egyéb elbeszélések. Elbeszélések. 1906.
Csendes válságok. Elbeszélések. 1909.
Képzlet-királyfiak. Meseregény. 1909.
Csendes válságok. Elbeszélések. 1910.
Csonka regény és novellák. Elbeszélések. 1911.
Tallózó évek. Versek. 1911.
Utolszor a lyrán. Versek. 1912.
Süppedő talajon. Elbeszélések. 1912.
Színek és évek. Regény. 1912.
Mária évei. Regény. 1913.)
Szent Ildefonso bálja. Elbeszélések. 1914.
Két nyár. Regények. 1916.
Állomások. Regény. 1917.
Hangyaboly. Regény. 1917.
Kis emberek, barátocskáim. Esszék a játszásról. 1918.
Az élet útján. Versek. 1918.
A révnél. Elbeszélések. 1918.
Az élet útján. Versek, cikkek, naplójegyzetek. Szerk. Bodnár György. 1972.
A te színed előtt. Kaffka Margit szerelmei. Szerk. Borgos Anna. 2006.
Napló. Szerk. Bodnár György. 2009.

Szakirodalom (válogatás az elmúlt néhány évből)

Balázs Imre József: *Nőregény, Kaffka Margit, Színek és évek.* Helikon, 1999/9.
<http://balazs.adatbank.transindex.ro/belso.php?k=60&p=4651>
Bodnár György: *Kaffka Margit.* Bp.: Balassi, 2001.

Horváth Györgyi: *Női irodalom a magyar századelőn. A női irodalom szerepe Kaffka Margit Színek és évek című regényének kritikai megítélésében.* In: *Értelmezések az elmúlt századból.* Szerk. Kálmán C. György–Orbán Jolán, Sensus Füzetek, Pécs: Jelenkor, 2002. 59–77.

Horváth Zsuzsa: *Az idegenné vált saját és a sajátta vált idegen. Avagy a történeti narratíva és a női identitás kérdései Kaffka Margit Színek és évek című regényében.* Új Forrás, 2009/10. <http://epa.oszk.hu/00000/00016/00155/100514.htm>
Kemenes Géfin László–Jolanta Jastrzębska: *Az élet mint narcisztikus színjáték. Kaffka Margit: Színes és évek.* In: *Uők: Erotika a huszadik századi magyar regényben, 1911–1947.* Bp: Kortárs, 1998. 13–26.

Nő, tükör, irás. Értelmezések a 20. század első felének női irodalmáról. Szerk. Varga Virág–Zsávolya Zoltán, Bp.: Ráció, 2009. Benne: Szitár Katalin, Horváth Zsuzsa, Horváth Györgyi, Bovier Hajnalka, Cserhalmi Zsuzsa és Rákai Orsolya tanulmányai Kaffka Margitról.

Pécsi Emőke: *Kaffka Margit, avagy a „kivételes nőíró” a kritikai diskurzus retorikájában.* Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, Miskolc, 2008/1. 123–131.

Sélei Nóra, *Az „asszonyíró” és az önéletrajz – Kaffka Margit: Lírai jegyzetek egy évről.*

In: Uő: *Tükör, tükröm. Írók önéletrajzai a 20. század elejéről*, Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó, Debreceni Egyetem, 2002. 257–300.

Színek, évek, állomások. In memoriam Kaffka Margit. Szerk. Bodnár György, Bp.: Nap, 2005.

Zsadányi Edit: *Írók a századelőn*. In: *A magyar irodalom története 1800-tól 1919-ig*. Szerk. Szegedy-Maszák Mihály–Veres András, Bp.: Gondolat, 2007. 807–826.

Villanyspenót:

http://irodalom.elte.hu/villanyspenot/index.php/1911:_%C3%8Dr%C3%B3n%C5%91k_a_sz%C3%A1zadel%C5%91n

Rózsaszín szemüveg

Milyen irodalmi minták állnak a mai női alkotók előtt? Lila ködben tapogatózunk? Hol van a női szerzők helye az irodalmi kánonban? Hogyan olvassuk a régi vagy nem is olyan régi könyveiket? Van-e még (vagy már) felfedezni való? Mennyire határozza meg a női szerzők olvasását a hagyományos – férfi – szempont- és elvárás-rendszer? Tényleg giccses locsi-fecsi a női irodalom? Okoskodó nők és kékharisnyák írják? Lektűr? Lányregény? Konyhatündérek csapongó ömlengése? Lesbikusok félrebeszélése? Unatkozó, macsó szeretőre vágyakozó, házasságtörő feleségek csupán terápiás hasznot hajtó, magánjellegű irományai?

Sorozatunkban megpróbálunk utánajárni, milyen sajátos és szuverén beszédmódokat alakítottak ki a múlt század alkotónői. Szeretnénk új szemszögből közelíteni hozzájuk, megkeresni erőnyeiket és gyengéiket, vonzó és elretentő mintákat találni, női irodalmi hagyományt építeni, támaszpontokat keresni saját magunk számára. Levesszük a rózsaszín szemüveget.

Korábbi alkalmak

1. A „férfias” Nemes Nagy Ágnes

Vendégünk volt: **Térey János**, költő

<http://www.prae.hu/prae/articles.php?aid=2545&cat=3>

2. Erdős Renée „sikolyai”

Vendégünk volt: **Bán Zoltán András**, író, kritikus

3. A „leszbikus, kommunista” Galgóczi Erzsébet

Vendégünk volt: **Margócsy István**, irodalomtörténész, kritikus

4. Szabó Magda, „a régimódi nagyasszony”

Vendégünk volt: **Háy János**, író, költő, drámaíró

5. Polcz Alaine, „az írófeleség”

Vendégünk volt: **Kukorelly Endre**, költő, író

6. Lesznai Anna – hímzés, szecesszió, emigráció

Vendégünk volt: **Györe Balázs**, író

7. Harmos Ilona – írófeleség írófeleségekről

Vendégünk volt: **Borgos Anna**, pszichológus, irodalomtörténész és **Péterfy Gergely**, író

8. Hervay Gizella: Költő vagy költőnő?

Vendégünk volt **Nagy Gabriella**, költő, író, szerkesztő, és **Balázs Imre József**, költő, irodalomtörténész

További tervezett témák: Palotai Boris, Török Sophie, Tormay Cecile, Czóbel Minka és mások életműve

A sorozatot a Szépirodók Társasága támogatja – a rendezvény A könyv utóélete program része.